

Платні послуги ЗОЗ: від упровадження до витрачання КОШТІВ

Олексій Головін,
старший юрист ILF та юридичний консультант
медичних закладів

Питання для розгляду:

1

Нормативна база регулювання платних послуг

2

Які послуги ЗОЗ можуть бути платними

3

Як визначати та погоджувати тарифи

4

В яких внутрішніх документах регламентувати платні послуги

5

На що можна витратити надходження з платних послуг

6

Які існують ризики та як їх оминати

Нормативна база регулювання платних послуг

- **Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»** від 19.11.1992 № 2801-XII (далі – Основи) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#top>;
- **Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах»** від 17 вересня 1996 р. № 1138 (далі – Перелік платних послуг) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-%D0%BF#Text>;
- **Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення надання медичної допомоги»** від 01.07.2022 № 2347-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2347-20#Text>, що вніс новаційні зміни в Основи та низку інших нормативно-правових актів

Які послуги ЗОЗ можуть бути платними

Згідно із змінами, внесеними Законом №2347, є **два випадки, в яких державні та комунальні ЗОЗ можуть надавати послуги пацієнтам на платній основі:**

1. Коли послуги з медичного обслуговування не покриваються програмою медичних гарантій з медичного обслуговування населення.
2. Інші випадки, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до частини 10 статті 18 Основ зі змінами від 01.07.2022

Таким чином, наразі **платні послуги, які надають медичні КНП, не обмежуються лише Переліком платних послуг № 1138**, як це було до 01.07.2022.

Платними можуть бути як послуги, передбачені в Переліку, так і будь-які інші послуги, що підпадають під категорію медичних і можуть надаватись в конкретному медичному закладі та основна умова - не покриваються ПМГ.

Які послуги ЗОЗ можуть бути платними

Один із таких випадків – коли пацієнт не має укладеної декларації з сімейним лікарем і звертається до медичного закладу за наданням первинної медичної допомоги. За відсутності декларації і якщо пацієнт відмовляється її укласти одразу на місці, ЗОЗ може надати відповідні послуги за оплату згідно з Тарифами даного КНП, якщо навіть такі послуги охоплюються Програмою медичних гарантій і Договором з НСЗУ.

Як визначати та погоджувати тарифи. Юридичний аспект

Відповідно до ч. 10 статті 18 Основ:

«Заклади охорони здоров'я державної та комунальної форм власності можуть надавати послуги з медичного обслуговування, які не покриваються програмою медичних гарантій з медичного обслуговування населення, а також в інших випадках, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України, **за плату від юридичних і фізичних осіб. Плата за такі послуги з медичного обслуговування встановлюється закладами охорони здоров'я самостійно».**

Дана норма дозволяє КНП розраховувати та визначати тарифи на платні послуги самостійно та не погоджувати їх з виконавчими комітетами місцевих рад в обов'язковому порядку як це було до прийняття змін.

Як визначати та погоджувати тарифи. Юридичний аспект

На даний момент не прийнято нормативного або рекомендаційного акта, який би містив бажані тарифи на конкретні послуги або гранично допустиму ціну за певну послугу, тому ЗОЗ користується широкою самостійністю при виборі алгоритму розрахунку цін на медичні послуги.

Державні та комунальні медичні заклади НЕ зобов'язані при визначенні тарифів орієнтуватись на Методику розрахунку вартості послуги з медичного обслуговування, затверджену Постановою КМУ від 27.12.2017 № 1075. Вона призначена для розрахунку вартості послуг, які покриваються ПМГ. Її можна використовувати за бажанням як допоміжну, але посилатися на неї в обов'язковому порядку НЕ потрібно.

Регламентация платных медицинских услуг у внутренних документах медицинского заведения

- Статут – перший і головний документ, де слід передбачити, по-перше, такий вид діяльності як надання платних медичних послуг та, по-друге, можливість підприємства самостійно затверджувати тарифи на такі послуги.

Міністерство охорони здоров'я

«Підприємство може отримувати дохід не тільки у вигляді дотацій, медичної субвенції, отриманих із державного або місцевих бюджетів, коштів за договорами з Національною службою здоров'я України, а також і внаслідок надання платних послуг, що передбачені у статуті підприємства.»

Регламентация платных медицинских услуг у внутренних документах медицинского заведения

- **Положення про платні послуги** (законодавство не вимагає в обов'язковому порядку)

порядок надання платних послуг, організація та контроль за виконанням вимог до їх якості, порядок розрахунку тарифів, порядок оплати послуг, механізм розподілу і використання грошових надходжень

Додаток з переліком платних послуг

Наказ Директора про введення в дію Положення

Регламентация платных медицинских услуг у внутренних документах медицинского заведения

- **Наказ Директора про введення тарифів на платні послуги** (встановлена вартість на кожну окрему послугу);
- **Договір про надання платних послуг** (публічний договір між медичним закладом з однієї сторони та пацієнтом – з другої).

**ПУБЛІЧНИЙ
ДОГОВІР**

На що можна витратити надходження з платних послуг

КНП – неприбуткова організація

Відповідно до ст.133.4.2 Податкового Кодексу України дохід неприбуткової організації використовується на:

- 1. Фінансування видатків на утримання організації;**
- 2. Реалізація мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених установчими документами.**

★ Використання коштів не за цільовим призначенням або розподіл прибутку між засновниками та працівниками може порушувати вимоги ПКУ щодо неприбутковості і тягнути за собою виключення з Реєстру неприбуткових.

На що можна витратити надходження з платних послуг

Дозволяється розподіл коштів за надані платні мед. послуги за такими напрямками:

- Оплата праці медичних працівників, в першу чергу тих, які забезпечують надання відповідних послуг;
- Оплата комунальних послуг;
- Оновлення матеріально-технічної бази КНП та інші послуги в межах ст.133.4.2 ПКУ.

Які існують ризики та як їх оминати

!РИЗИК! Штраф від Держпродспоживслужби за недотримання вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін при впровадженні платних мед. послуг.

Судова практика: **справа № 440/442/20**

Держпродспоживслужба посилається на такі порушення КНП:

- Неправильне застосування рентабельності під час розрахунку тарифів КНП;
- Відсутність посилання на певний нормативно-правовий акт під час розрахунку вартості послуг;
- Необгрунтовано одержана виручка.

Які існують ризики та як їх оминути

Суд НЕ погодився з висновком та аргументами Держпродспоживслужби і дійшов висновку **дії КНП вважати законними; скасувати рішення про накладення штрафу на КНП та повністю задовольнити позов на користь КНП.**

судова практика майже відсутня, але

наявна судова практика є позитивною для КНП

Які існують ризики та як їх оминати

!РИЗИК! Невідповідність вимогам податкового законодавства:

Нецільове використання коштів, розподіл доходів між засновниками та працівниками

Втрата статусу неприбутковості

Переведення в категорію платників податків, фінансові санкції

Які існують ризики та як їх оминати

Для того, щоб убезпечити себе та уникнути негативних наслідків з боку податкових органів:

1. Дотримуйтесь умов перебування в статусі неприбутковості, насамперед щодо цільового використання доходу з платних медичних послуг;
2. Деталізуйте в Статуті напрямки витрачання коштів з таких послуг.

Запровадьте платні медичні послуги у відповідності з Законом!

З повагою,

Олексій Головін

старший юрист ILF та юридичний консультант медичних закладів

<https://www.facebook.com/oleksii.holovin>

holovin@ilf-ua.com